

Reisverslag Roemenië 9 november tot en met 16 november 2022

Dag 1

Op woensdagochtend 9 november gaat de wekker al vroeg: 4.00u. Het voelt als 'midden in de nacht', maar het doel is einde van deze dag in Hongarije aan te komen bij 'Hotel Paprika'. Dat betekent dat we om 5.00u vertrekken en vandaag 1150 km gaan rijden. Met 'we' bedoelen we Dinant en Lisette Pas. Na de corona-jaren is het weer mogelijk om richting Roemenië te gaan. Het is voor ons 3,5 jaar geleden (maart 2019) dat we voor het laatst ter plekke zijn geweest.

In de tussenliggende periode hebben we online contact onderhouden en is het werk van de stichting 'gewoon' doorgegaan, maar nu hopen we ter plekke te horen en te zien hoe het met de projecten gaat. Het woord projecten klinkt wat zakelijk en afstandelijk want het gaat immers over families en personen, maar het helpt om het werk vanuit bestuurlijk oogpunt goed op te kunnen pakken.

Onderweg in Duitsland rijden we van de ene 'Baustelle' naar de andere. Althans, zo voelt het, er wordt op veel plekken in Duitsland gewerkt aan de autosnelwegen. Onderweg is het in midden Duitsland wat bewolkt en regenachtig, maar verder is het prima weer. Het valt ons op dat het vroeg donker wordt, om 16.00u begint het te schemeren, we rijden dan kort voor Wenen in Oostenrijk. Vanaf daar is het nog zo'n 60/70 km naar de Hongaarse grens. Zowel in Oostenrijk als in Hongarije hebben we vignetten nodig, deze kopen we beide keren kort voor de grensovergang bij een tankstation. Rond 17.30u/17.45u komen we aan bij 'Hotel Paprika'. Niet geheel onbekend: bij de reizen die we per auto in het verleden gemaakt hebben, was dit ook vaak een overnachtingsadres. De prijzen zijn in de corona-jaren gestegen met zo'n 40%, maar voor Nederlandse begrippen is hier een hotelkamer incl. ontbijt nog steeds voordelig. We zijn wel wat geschrokken van de benzineprijs in de diverse landen. Waar we in Nederland nog rond de € 1,95 betaalden voor een liter benzine was dit in Duitsland rond de € 2,30, in Oostenrijk € 2,20 en in Hongarije € 1,85. Overigens: in Hongarije zie je overal op de borden staan dat benzine 480 Forint per liter kost, omgerekend zo'n € 1,16. Alleen is dat voor de inwoners van Hongarije van toepassing, niet voor buitenlanders. Vanuit Hotel Paprika hebben we contact met onze contactpersonen in Roemenië om te laten weten dat we de volgende dag in de middag zullen arriveren.

Voor de oplettende lezer: onze reis in maart 2019 ging per vliegtuig. Dat hebben we nu opnieuw overwogen, maar de hoge prijzen voor het vliegen hebben ons doen besluiten om per auto te gaan. De prijs is dus een belangrijke doorslaggevende factor, maar ook speelt mee dat we beseffen dat corona nog niet weg is. En bij een uitbraak (bijv. ter plekke in Roemenië) zijn we met de auto flexibeler in ons doen en laten.

Dag 2

Hotel Paprika ligt in het westen van Hongarije. Vandaag doorkruisen we dan ook dit land. Het is ongeveer 450km rijden, incl. een paar keer stoppen én incl. het verschil in tijdzones zullen we zo'n 6 uur na vertrek in Roemenië zijn. We hebben aangegeven dat we tegen het 'einde van de middag' in Oradea zullen aankomen. Onderweg in Hongarije rijden we min of meer over de "poesta's", enorme grote stukken landbouwgrond, zo ver het oog reikt. Ergens kort na 16.00u arriveren we bij Lia en

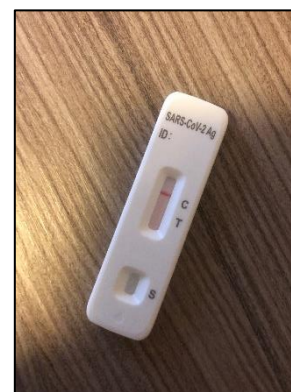

Ook in Roemenië is een vignet voor de auto nodig.

Nelu Vinter. Vrienden van onze contactpersoon Tavy Pantis. En zowel Lia als Nelu zijn lokaal betrokken bij de projecten van onze stichting. Lia bezoekt bijv. families om hen te helpen met voedsel/boodschappen en Nelu is betrokken bij een aantal projecten waar ook gebouwd moet worden

of waar technische handjes nodig zijn. En Roemenië zou Roemenië niet zijn als er niet gegeten wordt zodra je ergens arriveert. Onze aankomst betekent dan ook dat er eten op tafel komt. Tavy schuift iets later ook aan bij deze maaltijd. Een hartelijke ontvangst en begroeting na lange tijd.

Direct na het eten komt de planning voor de komende dagen voorbij. En het blijkt dat we deze avond al gaan/moeten starten met het afleggen van een aantal bezoeken. Dat is geen probleem voor ons, ondanks twee dagen reizen voelen we ons fit genoeg hiervoor. Die avond bezoeken we een aantal adressen van oudere mensen. En het is voor ons (weer) confronterend om te zien hoe arm mensen kunnen zijn in dit land. Voorzieningen vanuit de overheid zijn er niet of nauwelijks voor oude/bejaarde mensen, je bent aangewezen op familie of vrienden. Maar als er geen familie is die voor je kan zorgen of als er geen vrienden meer zijn, dan ben je afhankelijk van initiatieven van anderen. Zo zijn we bij een 82-jarige man thuis. De schroom om foto's te maken van zijn huis is groot en daardoor kunnen we niet laten zien hoe zijn leefomstandigheden zijn. Maar als je je een oud vervallen huis voorstelt, met een paar kleine kamertjes, een peertje aan het plafond dat wat licht geeft, een paar houten stoelen en een tafel... dan komt het aardig in de buurt van hetgeen we bij ons eerste bezoek aantreffen. Gelukkig krijgt deze man hulp van deze en gene (en via Tavy van ons), hij heeft bijv. zijn houtvoorraad voor het stoken van de kachel voor de komende winter ontvangen van iemand. En is blij met het vroege kerstpakket dat wij bezorgen.

Niet onbelangrijk: ons zelf testen op Covid. We willen immers geen verspreider zijn als we bezoeken gaan afleggen.

Terug bij ons overnachtingsadres praten we nog even door over hoge energiekosten, werken in buitenland, betalen van belastingen, opbouwen van pensioen etc. Het systeem in Roemenië verschilt behoorlijk t.o.v. Nederland. En mensen leven vooral in het "nú", niet denkend aan later...

Dag 3

Om 9.00 uur ontbijt. Dat is luxe vergeleken met het normale dagelijkse leven in Nederland. Tavy Pantis en onze tolk Ramona schuiven aan bij het ontbijt. Lia en Nelu zijn ook aanwezig en met ons allen nemen we alvast de bezoeken voor deze dag door. Een druk programma wacht ons. De auto wordt volgeladen, een brandweerode Volkswagen Touran. Het weer is helder, zonnig. Voor Dinant de eerste keer dat het weer voor hem in Roemenië zo helder is, mooie vergezichten zijn mogelijk als je wat hoger in de heuvels terechtkomt.

Ons eerste bezoek is aan een ouder echtpaar, hij is 76, zij 71. Hun gehandicapte kleinzoon is onlangs overleden aan, naar alle waarschijnlijkheid, een hartaanval. Deze kleinzoon is 31 jaar oud geworden en heeft 21 jaar van zijn leven op bed doorgebracht

nadat hij op 10-jarige leeftijd een ongeluk heeft gekregen. Zijn grootouders hebben een lange tijd van deze 21 jaar voor hem gezorgd. De uitvaart is dan ook in het plaatsje Gepiu geweest en hij is in Salonta begraven. Naast het verdriet van deze grootouders hebben zij de zorg op zich genomen voor twee kleindochters, 19 en 14 jaar oud. Zij wonen in een oud huis naast hen, nadat het huis van hun ouders (in Moldavië) is afgebrand. Het 14-jarige meisje gaat naar school en de 19-jarige heeft inmiddels een baantje gevonden in Duitsland. Van de inkomsten stuurt ze af en toe wat richting haar 14-jarig zusje.

Veel wegen zijn verbeterd in de afgelopen jaren. Maar buiten de doorgaande wegen nog de nodige zandwegen.

Het 2^e bezoek leggen we af bij een familie die enige jaren geleden vanuit de stad Oradea verhuisd is naar een huisje in een dorpje buitenaf. Stromend water in huis hebben ze niet, het water moeten ze buiten uit een put halen. Gelukkig bevindt deze zich direct voor hun deur. Deze familie heeft twee zwaar gehandicapte kinderen (15 en 7 jaar oud) die niet veel meer kunnen dan alleen op bed liggen en verzorgd worden. De familie maakt zich zorgen omdat het huurcontract voor hun huisje in juni 2023 afloopt. De huurbaas wil het huis niet langer verhuren, wil hier vanaf door het te verkopen. Gesprekken over langer huren zijn tot op heden op niets uitgelopen. Bijkomend probleem is dat de familie min of meer gedwongen is om in de gemeente waar ze nu wonen te blijven wonen. En deze gemeente kent enkel een paar kleine dorpjes. De

keus voor een ander huurhuis is niet groot. De noodzaak komt voort uit de bureaucratische overheid. Het regelen van de juiste documenten voor gehandicapte kinderen als bijv. ID-bewijzen of de lage financiële tegemoetkoming is erg lastig, zo niet bijna onmogelijk als ze besluiten om naar een andere gemeente te verhuizen. Terug naar de stad Oradea is ook geen optie. De kosten voor het huren van een huis of een appartementje is voor hen onbetaalbaar. De stad is zoveel duurder dan het platteland. Naast de 2 gehandicapte kinderen zijn er 3 andere kinderen. Tijdens ons bezoek waren deze naar school. Met hen gaat het, op één na die leerachterstand heeft, goed. We spreken met de ouders over de huurkosten van het huisje die het laatste jaar verdubbeld is van 50 naar 100 euro, het bedrag dat door de eigenaar gevraagd wordt voor het huis incl. grond (€ 20.000) en de eigenlijke waarde van het huisje die lager ligt dan genoemd bedrag. Wat opvalt is dat ook deze familie in het nú leeft. De dagelijkse zorgen die er zijn...

Ons 3^e bezoek brengt ons bij een moeder die met volwassen zoon en volwassen dochter in de stad Oradea woont. Voorheen woonden ze in een 2 kamer appartement, maar ergens in de afgelopen jaren hebben ze intrek kunnen nemen in een groter appartement. Moeder en zoon hebben beiden last van artrose en ook de dochter is niet fit (snel depressief). Moeder vertelt dat een andere volwassen zoon, die in Cluj woont, hartproblemen heeft en naar Oradea, naar zijn familie is gekomen en ook (tijdelijk) bij hen woont. Deze zoon heeft slaapproblemen, hij kan niet goed in een bed liggen en kan niet tegen hitte. Praktische problemen als een defecte vriezer zijn er ook. Tavy, onze contactpersoon, kent iemand die nog een werkende vriezer heeft en al telefonerend wordt dit probleem snel getackeld.

Onderweg in de auto, van het ene bezoek naar het andere bezoek. Rechtsvoor Tavy Pantis, rechtsachter onze tolk Ramona Deac.

Een andere vriezer zal één dezer dagen geplaatst worden. Financiële zorgen zijn er ook, de kosten zijn hoger dan de inkomsten en dan komt de rekening voor twee maanden elektriciteit nog. Dit laatste horen we overigens vaker: het elektriciteitsbedrijf blijft achter bij het verzenden van de rekening. Voor mensen die grote moeite hebben met maandelijks rondkomen is dat een groot probleem. Het geld gaat op aan andere zaken en het betalen van de energierekening (die ook nog eens hoger is dan voorgaande jaren) levert dan een issue op. Wat de reden is van het achterblijven van verzending van de nota's is bij niemand bekend.

Overigens: onderweg naar en tijdens ons 3^e bezoek ontvangt Tavy een verontrustend telefoontje van een ambtenaar van de plaatselijke overheid uit een plaatsje ten oosten van Oradea: er zullen 2 kinderen uit huis worden geplaatst van een gezin uit ons sponsorprogramma. De ambtenaar (een dame) weet dat Tavy zich om dit gezin bekommert en informeert hem dan ook hierover. De kinderen zullen door een instantie uit Cluj uit huis worden gehaald en met de nodige telefoontjes probeert Tavy te achterhalen over het hoe, waarom, wanneer etc. En dan blijkt dat gisteren de vrouw van het gezin met spoed naar een het ziekenhuis is gegaan waar de zwangerschap van 4 maanden is afgebroken omdat het kindje niet meer leefde. De ambulancebroeders hebben de instanties ingeschakeld voor de beide kinderen die thuis waren, zij hebben aangegeven dat de situatie ter plekke niet voor kinderen geschikt is. Tavy maakt zich er vervolgens hard voor dat de beide kinderen op een goede plek worden opgevangen. En weet te regelen dat een noodopvanggezin uit Baile Felix de kinderen ophaalt. Deze plek is vele malen beter dan de overheidsopvang in een kindertehuis. Al met al een situatie die ineens naar voren komt. Morgen, dag 4 staat een bezoek aan deze familie, aan de ouders, op de agenda gepland.

Ons 4^e bezoek deze dag leggen we af bij iemand die jaren geleden een auto-ongeluk heeft gehad en sindsdien aan bed gebonden is. Haar ouders verzorgen haar thuis zo goed en kwaad als het kan. We horen dat haar ouders achteruit gaan, moeder beginnende dementie heeft en vader inmiddels 82 jaar oud is. Ze vertelt ons dat ze blij is ons te kunnen ontvangen en blij is met de hulp vanuit de stichting; zorgen van financiële aard zijn er door onze hulp niet. De zorgen die ze heeft over en voor haar ouders vragen haar aandacht. Met Tavy spreken we later op de dag af dat hij op korte termijn het gesprek aangaat over de toekomst. Aan bed gebonden zijn en niet meer terug kunnen vallen op verzorgende ouders betekent immers een probleem. Het gesprek hierover aangaan is dan stap 1 in mogelijke maatregelen/acties richting te toekomst.

Bezoek nummer 5 van deze dag is bij een familie die we nog niet eerder ontmoet hebben, maar wel geholpen hebben: in het eerste coronajaar 2020 hebben we in

Almelo voor hen het nodige geld ingezameld (samen met de diaconie van de Protestantse Gemeente Almelo) voor het bouwen van een nieuw huis. Het betreft een gezin van 11: de ouders met 9 kinderen. De kinderen waren tijdens ons bezoek al thuis. Gekheid maken met de bezoekers uit Nederland is geen probleem voor hen, dat lukt prima. We zien het gehele huis, de kamers voor de kinderen, de keuken, badkamer en ook de

afgescheiden technische ruimte (voor de houtkachel en boiler). Het is ergens bijzonder om voor het eerst op de plek te zijn waar in 2020 veel aandacht aan besteed is in Almelo en die we alleen van foto's kennen. We horen dat er praktische problemen zijn als een defecte wasmachine en een defect fornuis. Nelu (overnachtingsadres) geeft later in de week aan dat hij zich hierom gaat bekommeren, wellicht de apparaten weer werkend kan maken. Tavy vertelt zijn ervaring tijdens de bouw van het huis: burens van hen hebben via het juridische kanaal zich afgevraagd waar de familie het geld vandaan haalde om een ander huis te kunnen bouwen. Tavy heeft daarvoor bij een rechter dit moeten uitleggen. Zijn uitleg alleen al was voldoende, bewijsstukken als bijv. rekeningen en bankafschriften hoefde hij niet te laten zien. De rechter prees het werk van Tavy om zich zo in te zetten voor mensen die hulp nodig hebben met voorzien in eerste levensbehoeften.

Het 6^e bezoek gaat naar een kindertehuis in het plaatsje Cenalos. Daar worden een aantal jongens opgevangen die ook vanuit onze stichting geholpen worden. Het zijn kinderen die door hun ouders verlaten zijn / die niet voor hen konden zorgen. Twee van hen zijn inmiddels boven de 20 jaar oud, hebben de kans gekregen om een studie te volgen en daardoor een toekomst op te bouwen. Eén van hen had in het verleden het plan om kapper te worden, maar die plannen zijn bij het ouder worden veranderd. Hij heeft nu een baantje in de stad Oradea én studeert voor 'medical-assistent'. Beide tegelijk, naast elkaar, mogelijk omdat het baantje een ploegendienst kent. De dag na ons bezoek moet hij bijv. om 4.00u al uit bed om op tijd de bus te halen die hem naar de stad brengt. Na zijn werk gaat hij dan door naar school om later op de avond weer thuis te komen. De andere jongen werkt in een garagebedrijf (voor trucks) in de stad, hij heeft van zijn verdiende geld inmiddels een auto gekocht en gaat daarmee op en neer naar zijn werk. Op het moment dat wij vertrekken komt hij net aangereden. Hij zal binnenkort voor zijn werk een studie volgen om zich het elektrische gedeelte van auto's volledig eigen te maken. En naast deze beide jongens zijn er 3 andere kinderen die hier verblijven. Wat opvalt is dat ze er goed verzorgd uitzien. De drie 'R-regels' van rust, reinheid en regelmaat zien we in dit kindertehuis goed terug. Deze jongens hebben winterjassen nodig voor de komende winter. We besluiten later deze week dat we hiervoor een bedrag achterlaten bij Tavy zodat hij hier invulling aan kan geven.

Terugblikkend op deze dag valt het op dat de nodige problemen genoemd worden door de families. Allen weliswaar van verschillende aard, maar problemen zijn er bij elk bezoek wel gemeld. De uitleg van Tavy is dat families/mensen het waarderen dat speciaal voor hen bezoek uit Nederland komt en dat ze daarom meer durven te vertellen dan ze anders doen. Hun zorgen en problemen durven uiten waar wij bij zijn. Voor ons het signaal dat bezoek ter plekke zoveel meer waard is dan online contact onderhouden.

Dag 4

Deze dag start met het bezoeken van het nieuwbouwhuis van onze tolk. Zij woont met haar man en 3 kinderen op dit moment in een appartement in de stad nadat ze eind vorig jaar hun eigen huis verkocht hebben. Het huis in aanbouw is in de laatste fase beland, ze hopen er spoedig, nog voor de kerst, in te kunnen trekken. Wat we zien is dat ook hier wordt nagedacht over duurzame energie: een warmtepomp vormt het hart van de verwarming van het huis.

Het eerste bezoek van deze dag is aan de familie ten oosten van de stad waar gisteren twee kinderen uit huis zijn geplaatst en moeder eergisteren een 4 maanden oud levenloos kindje heeft verloren. Bij aankomst treffen we dan ook een verdrietige vader en moeder aan maar Tavy praat goed, correct en met respect op hen in. De kinderen zijn veilig, in een goede omgeving, bij vertrouwde en hem bekende mensen. Foto's van de kinderen in de nieuwe omgeving kan Tavy laten zien. De kinderen zien er goed uit, hebben op hun nieuwe plek goed gegeten en geslapen en krijgen aandacht van andere oudere kinderen die daar ook verblijven. We geven aan dat het voor zowel vader als moeder goed is dat ze in hun dagelijks ritme blijven en de dagelijkse dingen blijven doen. We geven hun de nodige goederen vanuit Nederland met o.a. warme kleding en voedsel. Ons bezoek direct na twee voor hen heftige dagen doet hen op het moment goed. Veel meer dan dit kunnen wij niet voor hen doen op het moment zelf. We horen (en zien) dat vader problemen heeft met zijn ogen. Hij ziet slecht en moet volgende week voor een diagnose naar het ziekenhuis. Moeder zal ook voor controle daar komende week heen gaan. En naar we begrijpen niet alleen voor fysieke controle, maar ook voor mentale hulp. Het is soms lastig te begrijpen hoe de overheid in Roemenië handelt en doet. De situatie bij deze familie is beter dan bij veel zigeunergezinnen in Roemenië. Kinderen worden daar niet uit huis geplaatst en bij deze familie wel. Later in de week horen we waarom dit waarschijnlijk zo is: zigeunerfamilies reageren agressief, vijandig op ingrijpen vanuit de overheid. Speciale gemaskerde politie is actief als er bijv. ongelukken zijn waar zigeunerfamilies bij betrokken zijn. Het leven in Roemenië is een leven van contrasten in verschillende achtergronden, gebruiken en vooral ook financiële armslag. Overigens: nadat we bij deze familie zijn geweest hebben we bij een dichtbij gelegen restaurant een kop koffie gedronken. Tijdens ons bezoek aan dit restaurant werd Tavy benaderd door meerdere serveersters: of hij wist hoe het met de kinderen van de familie ging. Tavy heeft uitgelegd over het hoe en wat, de foto's laten zien van de nieuwe opvang. De serveersters leven mee, zij kennen de familie omdat ze af en toe overgebleven eten halen/krijgen van het restaurant. Ze gaven aan geld in te willen gaan zamelen om de kinderen met kerst een presentje te kunnen geven (via Tavy).

Poseren voor het hok met de varkens 😊

Het 2^e bezoek is een kort bezoek om een kerstpakket af te leveren bij een familie die in het verleden via het sponsorprogramma is geholpen. Die hulp is niet meer nodig, maar in het voorjaar ontvangen zij een zak pootaardappelen en in het najaar een kerstpakket. Wat betreft de oogst dit jaar van de aardappelen: die valt enigszins tegen. Net als in Nederland kende Roemenië ook een lange periode van veel zon en weinig neerslag. Dit hield de groei van de aardappels tegen. De oogst was op zich goed, maar de grootte van de aardappels is achtergebleven dit jaar. Overigens liet deze familie met trots hun bezit zien: een groot varken dat over een paar weken geslacht zal worden en twee kleine varkentjes die vetgemest zullen worden voor kerst 2023...

Ons 3^e bezoek van deze dag gaat naar een familie die niet in het sponsorprogramma zit, maar waar in de afgelopen twee jaar incidenteel is bijgedragen aan het bouwen van een nieuw huis. Het betreft een familie met 10 kinderen. Omdat het zaterdag is, zijn de kinderen thuis. Vader was bezig met het isoleren van de separate technische ruimte (waar houtkachel en boiler zich bevinden) en moeder was druk met schoonmaken in het huis. Tavy heeft ons met hen kennis laten maken omdat hij graag ziet dat deze familie in het sponsorprogramma wordt opgenomen. De inkomsten en uitgaven van deze familie is te verschillend (in negatieve zin) waardoor ze hulp nodig hebben. Die hulp is er nu op incidentele basis en hulp op structurele basis is nodig. Een voorbeeld waar het mis gaat is dat zij nu geld geleend hebben voor het aankopen van hout voor de komende winter.

Alle dozen van het transport meekrijgen in de auto of in de bus is soms even puzzelen. Maar alles komt op de plek waar het voor bedoeld is. Als het moet wordt er twee keer gereden....

Ons 4^e bezoek brengt ons bij een echtpaar dat kinderen opvangt. We hebben hen in het verleden eerder ontmoet toen zij een jongetje hebben opgevangen die een operatie moest ondergaan. Vanuit de stichting hebben wij destijds bijgedragen in de kosten hiervoor. Die jongen hebben we vandaag opnieuw ontmoet, hij maakt het goed en behaalt hele goede resultaten op school. Het echtpaar moet hem echter wel goed blijven volgen, een hernia kan hij snel oplopen. Om dit tegen te gaan is een korset nodig en wordt met regelmaat gebruikt. Maar ons bezoek is bedoeld voor Ezra, één van de 6 kinderen die het echtpaar opvangt. Ezra, 4 jaar oud, is bij hen gekomen nadat zijn ouders hem achtergelaten hebben in het ziekenhuis. Ezra is een jongen met het downsyndroom. Lopen, praten en horen kan hij niet. Eten gaat via sondevoeding. Toen Ezra bij het echtpaar kwam, kon hij alleen op zijn rug liggen, inmiddels kan hij wat rondkruipen over een matras. Hij is nu 2 jaar bij dit echtpaar. We maken kennis met Ezra omdat hulp gevraagd wordt in praktische zin: de kosten voor pampers, fysiotherapie en voor een operatie aan de oren zijn hoog. We besluiten om een bedrag voor Ezra per direct beschikbaar te stellen zodat het echtpaar hier voor nu even mee geholpen is.

Ons laatste en 5e bezoek van deze dag gaat naar een moeder met jonge kinderen. Haar man heeft haar inmiddels langere tijd geleden verlaten. Bij ons bezoek treffen we haar aan met een baby op de arm. Deze baby is van één van haar zoons die samen met zijn vriendinnetje niet aanwezig is. En naar we begrijpen ook niet direct weer terug zal komen. Waar haar zoon en dit vriendinnetje zijn is niet bekend. De aanwezige kinderen zijn allen gezond, met moeder gaat het minder goed. Zij valt af en toe spontaan flauw. De kinderen weten inmiddels hoe ze dan moeten handelen en doen, maar ongevaarlijk is het niet: ze voelt het niet aankomen en kan lelijk ten val komen. Als ze zich daarbij verwondt, dan is snelle hulp soms geboden: het bloed stolt niet/niet snel. Af en toe is het voorgekomen dat ze daardoor 2 of 3 dagen in het ziekenhuis is. De kinderen worden dan opgevangen/verzorgd door een oudere broer van hen die inmiddels elders woont/het huis uit is. Doorvragend hoe het gaat, ook in financiële zin, wordt ook Tavy verrast met het bericht dat ze een rekening heeft voor elektriciteit van maar liefst € 1.000,-. Hoe en wat krijgen we niet direct helder. Een dergelijk hoog bedrag voor een familie die weinig elektrische apparaten heeft komt vreemd over. Tavy zal proberen e.e.a. na te gaan bij het elektriciteitsbedrijf. Het is overigens eerder opgemerkt dat

het versturen van rekeningen door dit bedrijf achterwege blijft en daarmee arme families in problemen brengt. We noteren de kledingmaten van de aanwezige 5 kinderen voordat we vertrekken.

Bij terugkomst bij Lia en Nelu staat een maaltijd klaar. Beiden kunnen erg goed en lekker koken! Overigens stellen zij ook hun garage ter beschikking voor de opslag van de goederen en kerstpakketten van het transport. Om niet.... voor anderen.

En na de maaltijd evalueren we alle bezoeken, 14 stuks maar liefst. Eén voor één gaan we de bezoeken langs en delen onze ervaringen, meningen, hetgeen we gehoord en gezien hebben en bepalen we of en welke actie nodig is. Voor een aantal van hen besluiten we om direct wat geld achter te laten zodat via Tavy direct hulp verleend kan worden. Voor andere zullen we in het bestuur van de stichting moeten overleggen wat wel en wat niet mogelijk is.

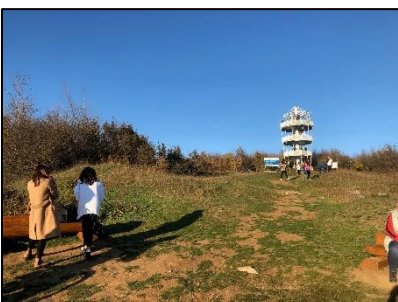
Ook bespreken we deze avond of er speciale projecten zijn die opgepakt kunnen worden. Zo hebben we in de afgelopen jaren, in de weken voor kerst, acties kunnen financieren waarbij pakketten met voedsel zijn verstrekt aan zwervers in de stad Oradea. Ook dit jaar kan Tavy dit, met hulp van Lia, verzorgen.

En we handelen ook het nodige administratieve werk af. Dit laatste doen we omdat we alles goed en verantwoord willen doen. We werken immers met gelden die we krijgen om de juiste dingen mee te doen. En dat borgen we onder andere door een goede administratie te voeren. Een administratie waarin genoteerd staat voor welk gezin welk bedrag wordt ingezet. Zodat elke cent verantwoord kan worden. Dat vinden we enerzijds belangrijk richting onze sponsors maar anderzijds ook richting onze contactpersonen. Want we willen voorkomen dat onze contactpersonen door wettelijke of fiscale regels in hun eigen land in problemen kunnen komen. Transparantie willen we dan ook hoog in het vaandel genoteerd hebben staan.

Dag 5

Deze dag, zondag, starten we met een gezamenlijk kerkbezoek. Het is goed om naast het 'projectwerk' elkaar ook op andere wijze te ontmoeten en met elkaar om te gaan. Na de dienst staat er bij Lia en Nelu thuis een maaltijd klaar om 'u' tegen te zeggen. Samen met een dochter van Lia en Nelu is er een maaltijd voor meerdere personen voorbereid: Tavy en zijn familie, Ramona (onze tolk) en haar familie, de dochter van Lia en Nelu met haar man en kind nemen allen hieraan deel.

In de middag gaan we met de hele groep naar een nabijgelegen heuvel met uitzichttoren. Deze kijkt uit over de omgeving en de stad Oradea. De toren is dit jaar nieuw gebouwd, de infrastructuur eromheen wordt nog aangelegd. Maar de plek is daarom niet minder bijzonder, we zien meerdere mensen uit de stad Oradea hier naar toe komen om te wandelen. Vervolgens gaan we vanuit deze plek naar het toeristische Baile Felix. Toeristisch omdat in deze plaats bronnen zijn met warm zuiver water. De nodige hotels staan in deze plaats en de omgeving is wat luxer dan we gewend zijn in Roemenië. Overigens: luxe tot op zekere hoogte, het haalt het niet bij toeristische plekken die wij als Nederlanders voor ogen hebben.

Met de hele groep boven op de uitkijktoren

Dag 6

Vandaag ontbijten we vroeg. Op het programma staat een trip naar Petrosani, de plaats dieper in het land waar we als stichting ook een aantal families helpen. Dit via contactpersoon Eugen Stoica. Het betekent een afstand van zo'n 275km afleggen over B-wegen. Een reistijd van ruim 4 uur heen en 4 uur terug.

De bus met goederen is al eerder volgepakt. Tavy en Nelu gaan met de bus en Lia, Lisette en Dinant met de auto er achteraan. Ook vandaag is het mooi helder weer, totdat de bergen wat hoger worden, daar komt mist/nevel voor om vervolgens weer helder weer te hebben rondom Petrosani. Daar komen we rond 12.30u aan.

Wat opvalt tijdens de reis naar het zuiden is het verschil in het land zelf: hoe verder je naar het zuiden gaat hoe armoediger het wordt. Dat zie je aan de huizen, de wegen, de niet meer in gebruik zijnde en verlaten fabrieken. We hebben het eerder gezegd en geconstateerd: het lijkt wel of de tegenstelling in het land per jaar wat groter, wat meer wordt. Het westen versus het zuiden...

Bij het huis van pastor Stoica pakken we de bus uit. Eugen Stoica kan ons helaas niet thuis ontvangen, hij is binnen bezig met zoals het schilderen etc. van het huis en heeft alles 'op de kop staan'. Hij heeft echter een verrassing voorbereid en vraagt om achter hem aan te rijden. Het blijkt dat hij de bergen in gaat en ons de omgeving van het skigebied van Petrosani wil laten zien. Zijn vrouw Lidia is hier ook bij aanwezig. Zij is ziek en reden dat we (Dinant en Lisette) besloten

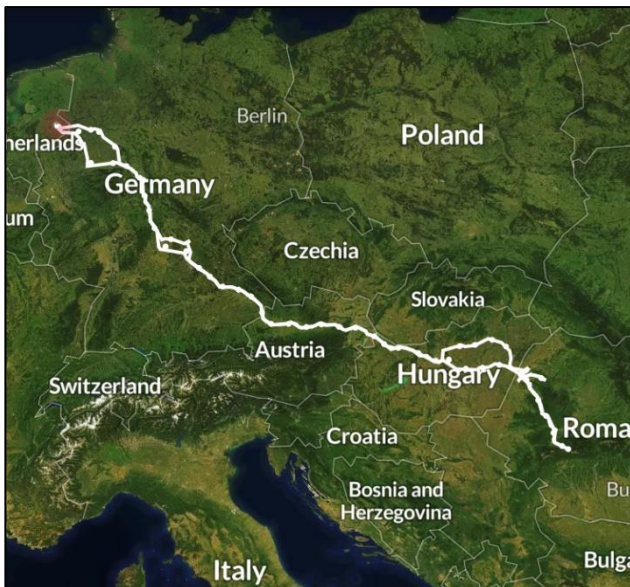
hebben om niet meerdere dagen in Petrosani te verblijven en daar de nodige families te bezoeken. We willen hen niet tot last zijn. Wel is het goed om deze dag elkaar te ontmoeten, te zien en te spreken. We spreken met Eugen Stoica kort de projecten door, maar ook over zijn eigen ervaringen met een reis Oekraïne in. Eugen is naar Odessa geweest met een transport met hulpgoederen en heeft 7 dagen doorgebracht in Odessa. Met Lidia gaat het, gezien de omstandigheden (levercirrose), op dit moment goed, ze staat onder controle van specialisten.

We vertrekken pas laat in de middag weer naar Oradea om 's avonds om 22.30u terug te zijn. Ana, de vrouw van Tavy, heeft nog een maaltijd voor ons klaar staan op dit tijdstip.

Dag 7

Om 8.00u ontbijt hebben we afgesproken. Deze dag starten we met de terugreis en we willen graag het zuiden van Duitsland bereiken om daar te overnachten. Een rit van ongeveer 1000 km. We vertrekken op tijd en komen tegen 18.00u aan in 'Deggendorf'. Het hotel is eenvoudig, de prijs van de kamer is er dan ook naar. Bij aankomst geen receptie, maar een tafel waar sleutels van de kamers op liggen met een naam er bij... het vertrouwen in de gasten is groot.

Dag 8

Vanuit Duitsland terug naar Nederland. Rond 16.30u komen we in Almelo aan en we kunnen terugkijken op een prima reis naar Roemenië. Een reis met opnieuw veel informatie. Informatie die verkregen is door het land te bezoeken en anders (online) niet tot ons komt. Het betekent ook 'werk aan de winkel' om samen met het bestuur te kijken wat nodig en wat mogelijk is.

Daarbij is en blijft uw hulp nodig! Onze hulp is vaak een druppel op een gloeiende plaat. Maar daar waar de druppel valt zijn we van betekenis. Helpen we een familie, een gezin in hun dagelijkse survival. Want meer dan dat is het vaak niet.